

Staatuse sümboli tagasitulek

Sep. 2006

Iga aastaga üha rohkem osalejaid kokkutulekul, järjest kõrgemale kerkivad varuosade ja autode endi hinnad – kõik see näitab, et kunagine staatuse sümbol GAZ-21 ehk vana Volga on tegemas *comebacki*.

12. august, laupäev. Tapa linna päevad on tolle raudteedepoode ja endise sõjaväelennuvälja kodupaiga kesktänavad inimestest ummistanud. Kõige tihedamalt pole uudistajaid siiski mitte kaubalettide juures, vaid hoopis kõrvalasuval Kooli tänaval, kus päikese käes kiiskavat ja sätendavat kroomi demonstreerivad ligi paarkümmend vana Volgat. Linnas käib vanade Volgade VI kokkutulek.

"Minu isal/onul/naabril oli ka selline," on lause, mida autode vahel jalutades kõige sagedamini kuuleb. Pole ka mingi ime: GAZ-21 toodeti 1956.–1970. aastani 638 875 eksemplari, nii et ka Eestis omal ajal ringi sõitnud Volgasid võib kokku arvata tuhandetes. Algselt valitute sõiduvahendist (lihtne kodanik sai Volgaga kulgemist nautida heal juhul taksoga sõites) sai aja möödudes tavaline sõiduk, mida laial rinnal tõrjusid ZAZ-id, Žigulid ja Moskvitšid. Hiljem garaažides ja aiaäärtes nukralt oma viimaseid elupäevi veetnud masinatest on nüüdseks saanud aga hinnatud vanasõidukid.

Tavaliselt paneb inimesi vana autoga tegelema mingi sellega seotud mälestus või emotsioon lapsepõlvest. Oma panuse Volgade populaarsusse on andnud aga ka kinokunst. Innokenti Smoktunovski ei kogunud kuulsust mitte ainult Hamleti rolliga samanimelises filmis, vaid ka Volgasid näppava autovargana linateoses "Ettevaatust, auto!". Maarjamaise filmikunsti poole pöördudes meenub vana must Volga "Vanadest ja kobedatest".

Rakverelase Taavi Saakseni (31) ellu ilmus 1967. aastal valmistatud GAZ-21 20 aastat tagasi, kui kunagi Tallinnas taksoautona alustanud masinast sai Saaksenite pere uus liiklusvahend. Riigikorra vahetumise järel oma igapäevased ülesanded moodsamatele sõiduvahenditele üle andnud hele Volga on praegu taas rivis, kuigi aastane läbisõit jääb kunagiste tuhandete asemel pigem 500 kilomeetri piiri, kinnitab autoomanik.

Küll on aga too sõiduk tänu noore omaniku pingutustele tagasi oma juurte juures ja omandab üha rohkem taas taksoauto välimust. Nii on Viljandimaalt pärit roheline aknanurka mõeldud taksolatern saanud endale paariliseks Võrumaalt leitud taksomeetri, auto külgi ja kapotti kaunistavad aga maleruute meenutavad taksoembleemid. Taksoteenust autoga siiski pakkuda ei saa. "Taksomeetris olev tavott on nähtavasti nii paks, et see ei hakka kuidagi tööle," on omanik kurb. Rohkelt "ahaa!" ja "vaata, vana takso!" tüüpi nostalgilisi hüüdeid pälvib masin aga sellest hoolimata.

Endise tallinlase, praegu Järvamaal elava Ülo Soonetsi (69) kaaslane on roheline GAZ-21 olnud aga juba 40 aastat. Täpsemalt 1965. aasta jõuludest alates, mil kaks aastat kasutatud (!!!) auto ostmise järjekorras oodanud mees sai lõpuks õiguse soetada 1960. aasta Volga. Järjekord ei tähendanud lihtsalt nimekirjas seismist. Ei, kus sellega: iga poole aasta tagant tuli käia Moskvas oma nime taas kirja panemas, vahetult enne auto saamist aga juba iga kahe nädala tagant. Õnneks elas Ülol Moskvas armeekaaslane, kes nimetatud toimingud tema eest ära tegi ja nii sõbra 19rublaste lennukipiletite ostmisest päästis. Meeldetuletuseks: hea palk oli tollal veidi üle 100 rubla.

4300 rubla maksnud auto komisjonipoest käes, asuti koos paari teise eestlasest autoostjaga Moskvast tagasiteele. Läbi lumehangede läbitud esimesest tuhatkonnast kilomeetrist on nüüdseks saanud rohkem kui 400 000. Selle aja jooksul on Volgal olnud kuus mootorit, autot on mitmel korral värvitud, samuti on masinal juba neljas komplekt poritiibu. Volga on aga tubli ja sõidab endiselt iga päev. "Kõigepealt võtsin naise ja siis ostsin auto ning mõlemad on mul tänaseni alles," kinnitab Ülo Soonets muigelsui. Vähimatki plaani oma sõiduvahendist (ega abikaasast) loobuda tal pole, seda rohketest pakkumistest hoolimata. Nii vurabki sõiduk iga päev Järvamaal kodukülas ringi, toeks omal ajal teise Volga jagu kokku ostetud varuosad.

Varuosad on teema, millest kokkutulekul ei pääse üle ega ümber. Rattakoobastes olevad logarid (plastkatted, mis kaitsevad koopaid teelt lendava vee ja sodi eest) kutsuvad Volga-omanikke pikalt diskuteerima: "Kust said, mis maksid, kes toodab?". Ühe Volga pagasiruumist rändab uue omaniku kätte komplekt väljalaskekollektori tihendeid, teisel arutatakse, kust leida korralikke metallist poritiibu (klaasplasttiivad on lootusetult out). Eriti hinnatud on aga kolm asja: kõikvõimalikud uued kroomdetailid (eelkõige vanemate mudelite omad, samuti kapotile mõeldud pödrakuju), korralikud valged roolirattad (seistes tikuvad need taastamatult kuluma) ja spidomeetri taha käivad sinisest plastist poolkuud (samuti aja jooksul hävinevad).

Kuid kokkutulek ei tähenda mitte üksnes enda ja autode näitamist ning masinatest rääkimist. Võisteldakse ka auto käivitamises vändast. Esimene julge leitakse kiiresti, kuid tulemus pole rekordiline – 13 vändapööret. Järgmisena asub võistlustulle musta Volga omanik. Ettenägelikult tehtud manipulatsioonid (üles pumbatud bensiin, õiges asendis õhuklapp) tagavad edu. "Hea vändaga teenib eluaeg," kommenteerib keegi pealtvaatajate hulgast, kui must Volga ühe tõmbega käivitub. Konkurendid kahvatuivad. Üks autoomanik otsustab veelgi edukam olla, lubades oma masina käivitada veerandi vändapöördega. Lubaduseks see aga jääbki, masin võtab eluvaimu sisse alles seitsmenda tiiru juures. Rohkem julgeid seekord pole. Volgade kokkutuleku eestvedaja Anu Valdmaa sõnul on üritusel igal aastal järjest rohkem osalejaid. Kui kuus aastat tagasi kogunes vaid 11 masinat, siis praegu tuleb üle 30 masina. "Üritus sai alguse meie pere kätte sattunud hallis Volgast," seletab Valdmaa, kust pärit kokkutuleku korraldamise idee. Too Volga (kuigi mitteliikuvana) on alles praegugi.

Augusti teisel nädalavahetusel peetav kokkutulek ei näita mingeid kadumise märke. Küllap läheb temaga samamoodi nagu vana Volgaga: mida vanem, seda parem.

Tarmo Riisenberg